

Katekumenatets

ledarutbildningar

Innehåll

KATEKUMENATETS LEDARUTBILDNINGAR.....	3
INLEDNING.....	3
PROVA-PÅ-KURS	4
INLEDNING.....	4
KURSUPPLÄGG.....	4
<i>Del 1: Välkommandet.....</i>	<i>4</i>
<i>Del 2: Lärandet – växandet.....</i>	<i>4</i>
<i>Del 3: Fördjupningen.....</i>	<i>5</i>
<i>Del 4: Vägen vidare</i>	<i>5</i>
SAMTALSLEDARUTBILDNING.....	7
INLEDNING.....	7
KURSUPPLÄGG.....	7
<i>Del 1: Svenska kyrkans tro, lära och liv.....</i>	<i>7</i>
<i>Del 2: Ledarskap, gruppdynamik och själavård</i>	<i>8</i>
<i>Del 3: Egen fördjupning och bön</i>	<i>9</i>
FRISTÅENDE METODKURS.....	10
FÖRDJUPNINGSKURSER	11
METODBANK.....	12
INLEDNING.....	12
PRESENTATIONSÖVNINGAR	12
<i>Landarunda.....</i>	<i>12</i>
<i>Personlig sak.....</i>	<i>12</i>
<i>Dopet.....</i>	<i>12</i>
<i>Bildövning</i>	<i>13</i>
<i>Självporträtt (ur Sensuspedagogen).....</i>	<i>13</i>
LIVSBERÄTTELSE.....	13
<i>Min egen vandring (i tron /i katekumenatet/ som medvandrare/ i församlingen etc.).....</i>	<i>13</i>
<i>Jesu dop och mitt eget liv</i>	<i>14</i>
BIBELÖVNINGAR.....	14
<i>Tidslinje över Jesu liv.....</i>	<i>14</i>
<i>Ta plats i berättelsen (c:a 10min).....</i>	<i>14</i>
<i>Detta vill jag veta mer om (c:a 20 min)</i>	<i>15</i>
<i>Hemliga bibelpersoner (15-20 min).....</i>	<i>15</i>
<i>Läs texten med ljud och rörelse (c:a 15 min).....</i>	<i>15</i>
<i>Livstydande bibelstudium (c:a 45-60 minuter, 1-3 nedan).....</i>	<i>15</i>
<i>Berätta bibelberättelser ur flera perspektiv</i>	<i>16</i>
ÖVNINGAR OM LEDARROLL OCH.....	17
<i>Grupprocessen (rollspel ur Sensuspedagogen).....</i>	<i>17</i>
<i>Deltagaren och rummet 1 (ur Sensuspedagogen)</i>	<i>17</i>
<i>Deltagarna och rummet 2 (ur Sensuspedagogen).....</i>	<i>17</i>
<i>Jag som ledare (ur Sensuspedagogen).....</i>	<i>17</i>
<i>Ledaregenskaper (ur Sensuspedagogen).....</i>	<i>18</i>
<i>Pedagogisk promenad (ur Sensuspedagogen).....</i>	<i>18</i>
BIBELMEDITATION – LECTIO DIVINA	18
BIBELMIDDAG.....	19
ANDAKT OCH GUDSTJÄNST I LEDARUTBILDNINGARNA	20
INLEDNING.....	20
VÄLKOMNANDET.....	20
<i>Välkomstandakt, förslag till ordning.....</i>	<i>20</i>
KALLELSEN	21
<i>Kallelseandakt, förslag till ordning.....</i>	<i>21</i>
BEKRÄFTELSEN	23

<i>Bekräftelsegudstjänst, förslag till ordning</i>	23
SÄNDNINGEN	24
<i>Sändningsandakt, förslag till ordning</i>	24
LITTERATURLISTA	26
OM KATEKUMENATET	26
ANNAN METODLITTERATUR	26
RELIGIONSPEDAGOGIK FÖR VUXNA	26
FÖR INSPIRATION OCH SAMTAL	26
TILLGÄNGLIGHETSFRÅGOR.....	27

KATEKUMENATETS LEDARUTBILDNINGAR

Inledning

Katekumenatet – en vuxenväg till tro – vänder sig såväl till människor som vill döpas eller konfirmeras som till personer som redan är döpta och konfirmerade men vill veta mer om kristen tro och bli aktiva i församlingen. Samtidigt är katekumenatet en fantastisk möjlighet för församlingar att möta vuxna som vill veta mer om eller söker en kristen tro.

Under lärotiden får deltagarna (*katekumenerna*) tillsammans med medvandrare och en samtalsledare diskutera sina frågor och tankar om tro och dela med sig av sina erfarenheter. Även när undervisningsmoment ingår så är det samtalet om det man hört som är utgångspunkten för lärande och växande.

Man kan säga att katekumenatet på sitt sätt är mycket enkelt – genom att dela sina egna erfarenheter av tro, tvivel och kristet liv får människor växa i och fördjupa sin tro. Så varför erbjuda ledarutbildningar i något som är så självklart och enkelt som samtal om tro? Skälet är att katekumenatets pedagogiska grundsyn och människosyn kräver både kunskap och medvetenhet hos medvandrare och ledare för att katekumenatet ska bli den goda växtplats det kan vara.

I detta material presenteras fyra ledarutbildningar inom katekumenatet. De spänner över hela skalan från grundläggande introduktion för nya ledarlag som ännu inte startat med katekumenat i församlingen till fördjupningsteman för församlingar som arbetat under några år med grupper. Utbildningarna är tänkta att organiseras och genomföras gemensamt av ett antal församlingar eller av ett stiftskansli, i samarbete med Sensus studieförbund. Materialet beskriver kursupplägg och de delar som respektive delkurs skall innehålla. Sedan är det upp till samtalsledarna att anpassa kurserna till lokala förhållanden.

I materialet finner du även förslag på övningar att använda i katekumenatet och som i vissa fall anpassats för ledarutbildningarna. Du får också förslag på hur de andakter som ingår i prova-på-kursen kan utformas. På Svenska kyrkans intranät och hos Sensus finns även förslag till övningar, andakter och liturgier liksom litteraturtips och informationsmaterial som kan användas vid ledarutbildningarnas genomförande.

Allt material är nedladdningsbart och får kopieras under förutsättning att källan anges.

PROVA-PÅ-KURS

Inledning

Prova-på-kursen är den första av katekumenatets ledarutbildningar. Den riktar sig till grupper av frivilliga och anställda från församlingar som inte tidigare har arbetat med katekumenatet men som står i begrepp att starta grupper. Prova-på-kursen riktar sig även till tidigare katekumener som skall bli medvandrare i församlingar där katekumenatet redan finns.

Prova-på-kursen är uppbyggd enligt samma mönster som ett katekumenatsår och följer dess fyra faser: välkomnande, lärande-växande, fördjupning och vägen vidare. I prova-på-kursen ingår också andakter som liknar de liturgier som ingår i katekumenatet. (Förslag på hur dessa andakter kan utformas finns under rubriken *Andakterna i ledarutbildningarna*.) Då delandet av erfarenheter är av central betydelse i katekumenatsgruppen är detta basen för prova-på-kursens upplägg. Därför är det också viktigt att de som ingår i ett ledarlag har viss erfarenhet av katekumenatets process och övningar när man senare själv ska leda katekumenatsgrupper. Kursen rymmer också återkommande tillfällen att tillsammans fundera kring lärandeprocessen, liksom kring hur de erfarenheter som deltagarna gör påverkar deras framtida roll som gruppledare.

Prova-på-kursen kan arrangeras som en endagsutbildning eller en veckoslutsutbildning. I det nedanstående presenteras ett upplägg som kan användas i båda fallen. Om man väljer att arrangera kursen över två dagar så kan man med fördel använda fler dialog- och samtalsövningar för att ytterligare fördjupa deltagarnas erfarenhet av katekumenatets process i kursen.

Kursupplägg

DEL 1: VÄLKOMNANDET

Välkommandet är den första fasen i katekumenatet. För deltagarna i prova-på-kursen innebär den här delen att de får information om vad katekumenatet innebär och praktisk information om kursupplägget. De ges också möjlighet att berätta vilka frågor och förväntningar de har på kursen. Genom olika presentationsövningar får också deltagarna lära känna varandra lite bättre.

Förslag till innehåll

- Information om kursen, upplägg och praktiska detaljer.
- Presentationsövning, exempelvis "*Jag och mitt dop*"
- Deltagarnas egna frågor och förväntningar
- Låt till exempel deltagarna samtala i smågrupper om sina frågor och förväntningar och skriva upp dessa på blädderblocksblad. Grupperna presenterar sedan detta för varandra och sätter upp blädderblocksbladen på väggen så att frågorna hålls aktuella under kursen.
- Reflektion om välkommandets betydelse i katekumenatsgruppen och i den egna församlingen.

Momentet avslutas med välkomstandakt.

DEL 2: LÄRANDET – VÄXANDET

Under lärandefasen i katekumenatet får katekumenerna lära sig mer om Jesus och hans liv genom att läsa och reflektera över evangelierna.

Syftet med lärandefasen under prova-på-kursen är att kursdeltagarna skall få mer kunskap om katekumenatet, till exempel dess historia, struktur, process och organisation. (Det är en stor fördel

om den som leder detta pass har egen erfarenhet av att arbeta med katekumenatsgrupper.) På Svenska kyrkans intranät och hos Sensus finns informationsmaterial som kan användas för detta ändamål.

Förslag till innehåll

- Presentation av katekumenatet. Under rubriken *Informationsmaterial* finns powerpoint-presentation och informationstexter som kan laddas ner för användning.
- Bibelövning som används i katekumenatsgrupper, till exempel *Detta vill jag veta mer om*.
- Övning: Min egen vandring.
- Metarefleksion (att reflektera över innehållet i pågående eller tidigare reflekterande). Förslag på frågor: Hur reagerar jag på övningarna? Vilket syfte har de övningar som används i katekumenatet? Vad bör jag tänka på som ledare när jag introducerar övningarna för katekumenerna?
- Tid för frågor.

Momentet avslutas med kallelseandakt.

DEL 3: FÖRDJUPNINGEN

Under fördjupningsperioden i katekumenatet får katekumenerna inför det förestående dopet eller doppåminnelsen formulera och fördjupa sin personliga kristna tro utifrån det de hittills gått igenom.

Syftet med fördjupningen i prova-på-kursen är att deltagarna skall få veta mer om hur katekumenatet fungerar i verkligheten. Faktakunskaperna om katekumenatet ges konkret gestalt genom exempel och personliga berättelser. Det är också ett bra tillfälle att låta deltagarna få ställa frågor om katekumenatet i praktiken.

Förslag till innehåll

- Vittnesbörd från någon som arbetar med katekumenatet, "Så här gjorde vi!"
- Tid för frågor. Återvänd även till frågorna som deltagarna skrev upp i början av kursen.
- Samtal i mindre grupper. Förslag till samtalsfrågor:
 - När har jag känt mig välkomnad respektive utestängd i något sammanhang i församlingen? Vad berodde det på?
 - Hur kan vår församling bli/vara en välkomnande församling?
 - Hur och var kan vi rekrytera medvandrare och katekumener?
 - Vad kan vara hinder och möjligheter när vi startar katekumenat i församlingen? Hur ska vi arbeta för att hindren skall bli så små som möjligt?
 - Hur ser vi på dopet i församlingen? Hur ser jag på dopet i mitt arbete? Vad betyder det att verka "på dopets grund"?

Momentet avslutas med en bekräftelseandakt.

DEL 4: VÄGEN VIDARE

I katekumenatet handlar den avslutande fasen om att katekumenerna skall finna vägar att leva sin kristna tro och kallelse i vardagen.

I prova-på-kursen omsätts detta till att deltagarna, med utgångspunkt från sina nya kunskaper och erfarenheter, skall finna ett sätt att gå vidare med katekumenatet i sin församling eller på sin arbetsplats utifrån sin framtida roll i ledargruppen.

Förslag på innehåll

- Samtal församlingsvis om hur arbetet kan överföras till hemförsamlingen. Alla arbetsgrupper får i uppgift att formulera ett konkret ”nästa steg”, stort eller litet, som man kommer att arbeta vidare med i den egna församlingen. Dessa steg presenteras av gruppen i den avslutande sändningsandakten.

Momentet avslutas med sändningsandakt.

SAMTALSLEDARUTBILDNING

Inledning

Samtalsledarutbildningen riktar sig till medarbetare i församlingar som har ett eller ett par års erfarenhet av att arbeta med katekumenatsgrupper. Syftet är att utbilda medvandrare eller andra ideella samt anställda medarbetare utan kyrklig profilutbildning så att dessa kan vara samtalsledare i katekumenatsgrupper. Det är viktigt att samtalsledarna är tillräckligt rustade och har fått tillfälle att reflektera över olika aspekter av att arbeta med kyrklig undervisning innan de tar sig an den dopundervisning som katekumenatet är.

Kursupplägg

Samtalsledarutbildningen är uppdelad i tre områden: *Svenska kyrkans tro, lära och liv*, *Ledarskap, gruppdynamik och själavård* samt *Egen fördjupning och bön*. Materialet som presenteras innehåller en grund för innehåll och upplägg. Lokala anpassningar kan sedan göras av kursarrangörerna.

Kursupplägget följer inte katekumenatets faser men präglas ändå av dess pedagogik och människosyn. Deltagarnas egna frågor och erfarenheter utgör fortfarande grunden för samtalen, även om denna kurs innehåller mer fakta än prova-på-kursen. Det är viktigt att frågor samlas upp i början av varje kurstillfälle och att det finns tid under kursen för deltagarna att reflektera, både med varandra och med ledarlaget.

De liturgier eller andakter som firas under samtalsledarutbildningen utformas förslagsvis av deltagarna. Då återspeglas katekumenatsgruppers prägel av frimodighet, avspändhet, delaktighet och enkelhet vid andakterna. Det är också en bra förberedelse då det är samtalsledaren som har ansvaret för hur andakterna i en katekumenatsgrupp skall organiseras.

Samtalsledarutbildningen är tänkt att genomföras som tre eller fyra heldagsutbildningar alternativt två veckoslutsutbildningar under en termin, men upplägget kan varieras så att det passar lokala förutsättningar och resurser. Arrangör är lämpligen stiftet eller ett antal församlingar tillsammans, i samarbete med Sensus studieförbund.

DEL 1: SVENSKA KYRKANS TRO, LÄRA OCH LIV

Denna delkurs syftar till att ge kunskap om Svenska kyrkans tro, lära och praxis utifrån såväl historiska som nutida perspektiv. Samtalsledarna får möjlighet att reflektera över dessa och komma underfund med hur de egna synsätten och ställningstagandena relaterar till kyrkans officiella bekännelse. Katekumenatet är dopundervisning och ledarna skall kunna redogöra för kyrkans hållning såväl som för sin egen tro.

Kursen genomförs som en kombination av föreläsningar och gruppsamtal. Deltagarnas frågor samlas in i början av momentet. I slutet görs en avstämning så att alla frågor faktiskt besvarats under delkursens gång.

Förslag på teman för föreläsningar och samtal

- Den kristna kyrkans historia – fornkyrkan, östkyrkliga och västkyrkliga traditioner, reformationstiden och Svenska kyrkans utveckling. Frikyrkornas framväxt och kyrkornas roll idag.
- Svenska kyrkans organisation och den dubbla ansvarslinjen mellan vinningstjänst och förtroendevalda. Folkkyrkotankens motiv och utveckling. Kyrkomötet och Kyrkoordningen.

- Kyrkan som de döptas gemenskap. Det allmänna och särskilda prästadömet
- Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära – bekännelseskrifterna och deras betydelse. Hur kommer bekännelsen till uttryck idag?
- Bibeln – en bok, flera böcker, många tolkningar.

Frågor för reflektion och samtal

- Hur kan jag som samtalsledare vara lojal både mot min egen övertygelse och mot Svenska kyrkans tro och lära?
- Vilka ämnen bör tas upp under ett katekumenatsår? Hur balanseras tanken om dopet som förekommande nåd till kravet på dopundervisning? Gör en kursplan och fundera över vilka teman som är omistliga i undervisningen.
- Vilka är mina egna erfarenheter av undervisning, i katekumenatet och andra sammanhang? Vad var viktigt och vad var mindre viktigt? Har min syn på undervisningens betydelse förändrats? Hur och på vilket sätt?
- Hur berör det jag lärt mig på kursen mitt framtida uppdrag som samtalsledare?

DEL 2: LEDARSKAP, GRUPPDYNAMIK OCH SJÄLAVÅRD

Katekumenatets ledarlag består av olika roller och gruppträffarna skall präglas av att katekumenernas frågor står i centrum och att de får det mesta talutrymmet. Samtalen ska också präglas mer av lyssnande och delande av egna erfarenheter än av diskussion och debatt om olika trosfrågor. Atmosfären i gruppen skall vara tillåtande och generös utan att vara gränslös.

Detta ställer stora krav på ledarlaget och samtalsledaren. Denna delkurs syftar till att ge deltagarna möjlighet att reflektera över sina egna erfarenheter av att delta i eller leda samtal i grupp och vad som kan vara svårigheter och möjligheter. Delkursen ska också rusta deltagarna med olika verktyg och metoder för samtalsmetodik så att katekumenatets pedagogiska process kan uppstå och upprätthållas.

Utöver detta ger delkursen också översiktliga kunskaper om vad själavård är och dess betydelse i katekumenatet samt om den tystnadsplikt som omgärdar själavården i Svenska kyrkan. Kursen är upplagd kring föreläsningar och samtal i mindre grupp.

Förslag på teman för föreläsningar och samtal

- Ledarlaget i katekumenatet - olika roller och uppgifter
- Samtalsledarens ansvar och uppgift
- Samtalsmetodik
- Gränssättning
- Gruppen och individen i samtalet, hur relaterar de till varandra?
- Deltagarnas egna frågor i samtalet – möjligheter och svårigheter?
- Enskilda samtal, själavård och tystnadsplikt
- Ledarlagets träffar - utvärderingar, handledning och stöd

Förslag till diskussionsfrågor

- Vilka är mina egna erfarenheter av att delta i gruppsamtal? Vad har fungerat? Vad har fungerat mindre bra?
- Har jag någon förebild i att leda samtal? På vilket sätt har denna person blivit förebild för mig?
- Hur upplever jag meningsskiljaktigheter och konflikter? Hur hanterar jag konfliktfyllda situationer?

- Vad betyder det lågprofilerade ledarskapet för mig?
- Hur kan jag, utifrån mina personliga resurser, låta katekumenernas frågor stå i centrum och ändå behålla riktningen i undervisningen?
- Vilket stöd kan jag behöva av andra i katekumenatsgruppen?
- På vilket sätt berör det jag har lärt mig min framtida roll som samtalsledare?

DEL 3: EGEN FÖRDJUPNING OCH BÖN

Det yttersta syftet med katekumenatet är att hjälpa människor att finna en personlig kristen tro som de sedan kan välja att bekräfta i dopet. Detta gör man dels genom att deltagare och ledare delar sina erfarenheter av tron och livet i samtal, men också genom att man ber och firar liturgier tillsammans.

Den gemensamma bönen i och utanför gudstjänsten är en självklar del av katekumenatet och dess pedagogik. Det är därför viktigt att samtalsledarna i katekumenatet på olika sätt kan vägleda och uppmuntra katekumenerna till bön och fördjupning så att de kan känna en frimodighet och enkelhet i att be och dela erfarenhet av bön.

I den tredje delkursen får deltagarna prova olika sätt att be både ordlöst och med ord. Man ägnar också tid åt att reflektera kring vad som känns utmanande och inspirerande med att leda bön.

Förslag till teman för samtal och föreläsningar

- Kyrkans gemensamma bön – gudstjänst, liturgi och tidegärd
- Min egen bön
- Olika metoder för bön och meditation, Lectio Divina (se kapitel 5.6), Frälsarkransen, meditation m.fl.
- Katekumenatets liturgier – vad innebar de för min egen fördjupning?
- Vikten av den egna bönen och själavården
- När bönen blir tråkig och enformig – känsla eller rutin som drivkraft?

Förslag till samtals- och reflektionsfrågor

- I katekumenatet är bön och gudstjänst självklara och mycket viktiga delar. Hur har jag upplevt det som katekumen? Hur upplever jag det som samtalsledare?
- Varför är bönen viktig i katekumenatet, för individen och gruppen?
- På vilket sätt är bönen viktig för mig själv?
- Är bönen viktig i en kristen människas liv? Varför? Varför inte?
- Har bönen och dess betydelse förändrats för mig? På vilket sätt?
- Hur upplever jag att få förbön? Hur upplever jag att be för andra?
- Hur upplever jag att be fritt och med egna ord?
- I vilka sammanhang har bönen berört mig?
- Var kan jag finna stöd för min egen bön?
- Hur kan gruppen hjälpas åt och be tillsammans?

FRISTÅENDE METODKURS

I arbetet med vuxenpedagogisk verksamhet kan behovet av fördjupad kunskap och reflektion om metod, metodologi och pedagogik uppstå. Detta behov uppkommer även i arbetet med katekumenatsgrupper. Sensus studieförbund kan vara ett stöd för församlingar och stift som önskar fördjupa kunskaperna om vuxenpedagogisk metod. Dessa kurser innehåller dels tips om fler och nya övningar att använda i vuxengrupper, dels möjlighet att öka kunskapen om olika övningars betydelse för den pedagogiska processen.

Sensus kan även ordna gemensamma metodkurser för ledare och ledarteam som arbetar med sinsemellan olika vuxenpedagogiska koncept inom Svenska kyrkan, som till exempel Vuxendialog, Frälsarkransgrupper, katekumenatet med flera. Kontakta närmaste Sensus-kontor för mer information om hur ni kan få hjälp med den metodologiska fördjupningen i katekumenatsarbetet.

FÖRDJUPNINGSKURSER

Att arbeta med katekumenatsgrupper innebär ofrånkomligen att områden med nära anknytning till katekumenatet, vuxenpedagogik och församlingsliv aktualiseras. Det är därför viktigt att ledarlaget ges möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling, förslagsvis en gång per termin.

De frågeställningar som aktualiseras i katekumenatet kan tas upp som fördjupningskurser eller vidareutbildningar utifrån de behov som identifieras i ledarlaget eller i andra samtalsgrupper i församlingen.

Dessa fördjupningskurser organiseras vanligen som halv- eller heldagsutbildningar i samarbete med Sensus studieförbund och kan arrangeras av stiftet eller som ett samarbete mellan församlingar .

Exempel på teman för fördjupningskurser

- Församlingssyn och kyrkosyn
- Dopet
- Människosyn
- Tillgänglighetsfrågor
- Liturgi och gudstjänst
- Grupprocesser, gränssättning, själavård
- Andlig fördjupning, bön, meditation, reträtt
- Rekrytering
- Ideella medarbetares roll i församling
- Församlingen som plats att växa i tro - vägen vidare efter katekumenatet
- Att få och ge vidare – praktisk solidaritet och frivilligarbete
- Delaktighet
- Metod/metodologi

METODBANK

Inledning

Här följer några exempel på övningar som används i katekumenatsgrupper. Dessa kan även användas i ledarutbildningarna för att stärka och fördjupa förståelsen för samtalet och delandet av erfarenheter som metod i katekumenatet. Ett antal övningar för arbete med gruppdynamik och ledarskap finns också med och är hämtade ur Sensus ledarutbildningsmaterial *Sensuspedagogen*. Litteratur med ytterligare övningar hittar du i litteraturlistan längst bak.

Vissa övningar kan inbjuda till mer personligt och djupt samtal. Se till att i samband med övningen diskutera tankar om och upplevelser av det personliga delandet och om gränssättning utifrån katekumenatets syfte. Den metareflektionen är en lika viktig del av ledarutbildningen som övningarna själva.

Vissa övningar har en tidsangivelse. Den är ett riktmärke, inte en exakt angivelse och bör anpassas utifrån den aktuella situationen.

Presentationsövningar

LANDARUNDA

Låt deltagarna samla tankarna och "landa" en kort stund i tystnad. Därefter får varje deltagare berätta helt kort om vad som uppfyller livet och tankarna just nu. Tanken är att det bara skall vara en eller ett par meningar. Om man vill kan man låta den som talar hålla i till exempel ett ljus som skickas vidare när man talat färdigt. Delandet är frivilligt och man har alltid möjlighet att avstå. Det som sägs skall inte kommenteras av de andra deltagarna, inte heller diskuteras efteråt.

Samtalsledaren ansvarar för att rundan följer strukturen och inte tar för lång tid.

PERSONLIG SAK

Be deltagarna att ta med sig en personlig sak som har betydelse för dem och låt dem berätta något om den i samband med presentationen. Övningen inbjuder till och gör det lättare att vara lite mer personlig. Ledare och medvandrare ska också delta i övningen.

Denna övning kan varieras och användas i många andra sammanhang utöver de olika ledarutbildningarna.

DOPET

Deltagarna funderar för sig själva på följande frågor:

- Jag heter...
- Jag döptes till (namn)... den (tidpunkt)... i (plats)...
- Jag fick mitt namn för att...
- Jag är lik min pappa i att...
- Jag är lik min mamma i att...
- Den bästa födelsedagspresent jag har fått är...
- Om jag inte var här nu/idag skulle jag helst vilja vara.

Därefter presenterar man sig, först två och två för varandra och därefter för hela gruppen. (Ett alternativ är att paret presenterar varandra för gruppen.) Det gör ingenting om man inte hinner med alla frågor, men alla deltagare skall ha presenterat åtminstone ett par saker om sig själv i gruppen när övningen är klar.

BILDÖVNING

Placera ut generativa (associationsskapande) bilder (till exempel ur *Bildspråk* från Ordbruket, www.ordbruket.se/) på ett bord. Låt deltagarna, utifrån någon fråga som har med temat för kursen att göra, under tystnad välja (men inte plocka upp) en bild. Se exempel på frågor nedan. När alla har valt en bild får de i tur och ordning plocka upp sin bild och berätta om sina tankar och associationer utifrån den ställda frågan.

Frågor som kan ledsaga övningen när den görs i ledarutbildningar:

- Min bild av att vara ledare
- Min känsla för katekumenatet
- Min bild av Gud
- Min bild av församlingen
- Mina förväntningar på kursen
- Därför är jag här (på kursen/på mitt arbete/i livet)

Denna övning kan användas i olika skeden under utbildningarna, inte bara som presentationsövning.

SJÄLVPORTRÄTT (UR SENSUSPEDAGOGEN)

Deltagarna ritar självporträtt med fel hand (för att komma förbi eventuell prestationsångest) med några attribut som säger något om dem. Använd A4-papper och grova kriterier eller pennor. Skriv namnet på bilden och fäst den runt halsen. Mingla sedan runt och titta på varandras bilder, kommentera och fråga om dem. När alla har "sett varandra" hängs bilderna upp på väggen.

Livsberättelser

MIN EGEN VANDRING (I TRON / I KATEKUMENATET / SOM MEDVANDRARE / I FÖRSAMLINGEN ETC.)

I katekumenatet ingår att dela erfarenheter av livet och tron med varandra. Detta gäller även ledarna i katekumenatsgruppen. Denna övning syftar dels till att få reflektera över och berätta om en vald episod — kortare eller längre — ur det egna livet som varit betydelsefull för den egna tron och dels till att öva samtal och lyssnande i par.

Temat för reflektionen anpassas utifrån den aktuella gruppen och behöver inte inbegripa hela livsberättelsen. Deltagarna väljer själva vad de vill berätta om och det är viktigt att de känner sig fria att bestämma nivån. Allt man funderat på enskilt behöver inte heller tas upp i samtalet. Poängen är att öva lyssnande och personligt delande i omsorg och integritet både om sig själv och om den andre i paret samt att dela lika på tiden.

Genomförande

Deltagarna inleder med att bilda par med någon i gruppen som de inte känner väl. Under en längre stund (30-45 minuter) ägnar sig sedan alla åt enskild reflektion över livet och olika betydelsefulla händelser och sammanhang som finns där. Stödord, bilder eller annat kan vara stöd för minnet.

Därefter träffas man i paret och berättar om sitt liv för varandra. Till detta ges ungefär lika lång tid som till den enskilda reflektionen. Paret delar lika på samtals tiden och när den ena berättar skall den andra lyssna utan att kommentera (med undantag för klagande frågor om det är något man inte förstår). Som avslutning kan man eventuellt ha en återsamling med ett kortare gemensamt samtal.

Stöd och inspiration till reflektion

- Generativa bilder, *Bildspråk* från Ordbruket, www.ordbruket.se
- Bilder ur metodmaterialet *Vägens gemenskap* från Argument förlag
- Skriva brev till sig själv
- Använd rep eller grovt snöre och knyt knutar för olika viktiga händelser och milstolpar i livet

JESU DOP OCH MITT EGET LIV

Använd en bild, till exempel en ikon, med Jesu dop som utgångspunkt. Läs någon av berättelserna om Jesu dop (Matt 3: 13-17, Luk 3:15-17, 21-22, Mark 1:9-11) i gruppen, gärna två gånger med olika läsare. Deltagarna får sedan reflektera enskilt och i tystnad utifrån följande frågor:

- Var är jag i livet?
- Var har jag varit tidigare? Vilken är min bakgrund och mina tidigare sammanhang?
- Vad innebär det att stiga ner i vattnet/befinna mig i en omvälvande period?
- Vem/vad söker mig och bekräftar mig?
- Vad förväntar jag mig av framtiden? Vad/vem väntar mig, vad hoppas jag?
- Vad upplever jag att jag har för uppdrag?

Bibelövningar

TIDSLINJE ÖVER JESU LIV

Gör en tidslinje av flera hoptejpade blädderblocksark. Rita upp en lång tidslinje över de hoptejpade arken. Låt deltagarna markerar de olika händelserna i Jesu liv som de känner till på tidslinjen. Om man är osäker på när någon händelse ägde rum kan gruppen komma överens om en sannolik tidpunkt.

Syftet med denna övning är att gruppen skall upptäcka att de kan mer än de tror och att man tillsammans har mycket kunskap vilket visar sig när man talar med varandra. Samtidigt leder övningen till reflektion över vad som är början och slut i Jesu liv och i evangelierna, liksom över egna erfarenheter av hur händelserna är levande i det egna livet.

TA PLATS I BERÄTTELSEN (C:A 10MIN)

Låt två deltagare - gärna en man och en kvinna -läsa en bibeltext varsin gång. Sedan läser alla deltagare texten ytterligare en gång tyst för sig själva. Var och en väljer ut något i texten, en person, en sak eller en känsla.

Deltagarna skriver därefter "Jag är" på ett papper och lägger till det ord man valt. Till exempel: "Jag är stenen..." och fyller i fortsättningen (vad ser du, vad upplever du?). Detta ska ta högst 5 min. Därefter läser alla upp det skrivna för gruppen utan att kommentera. Poängen är inte att skriva en sammanhållen berättelse utan att 'låta pennan gå'. Som avslutning kan man också tala om vad man upptäckte i mötet med texten.

DETTA VILL JAG VETA MER OM (C:A 20 MIN)

Ta ett A4-papper och vik det i fyra spalter. Första spalten får rubriken *Citat*, den andra *Reaktion* och den tredje *Det här vill jag veta mer om*. En bibelberättelse läses först högt (helst två gånger) och därefter enskilt i tystnad.

I första spalten under *Citat* skrivs nu ett ord, strof eller uttryck ur texten som deltagaren fastnat för. Något som väcker frågor, tankar eller känslor. I den andra spalten, *Reaktion*, anges känslan ordet eller strofen väckte och anledningen till reaktionen, till exempel: *Osäkerhet, förstår inte, väcker minnen* eller liknande. I den tredje spalten, *Det här vill jag veta mer om*, ställs en fråga. Det kan gälla en sakupplysning eller vara en inbjudan till eftertanke.

När allt detta är genomfört byter deltagarna papper med varandra, fortfarande i tystnad. Varje läsare skriver en kommentar i fjärde spalten – kanske ett svar på frågan, en följdfråga eller en egen tanke. Man byter papper med varandra bara en gång, så att alla får en kommentar till sina funderingar.

När alla skrivit sina kommentarer färdigt får deltagarna tillbaka sitt papper och får tyst för sig själva läsa det svar eller den kommentar man fått. Därefter kan man dela frågor och kommentarer tillsammans. Avsluta med en gemensam reflektion om vad deltagarna tyckte var viktig.

HEMLIGA BIBELPERSONER (15-20 MIN)

Varje deltagare väljer enskilt en bibelperson som man vill presentera. Därefter ställer alla upp i en ring och var och en presenterar sin bibelperson genom att ta ett steg in i ringen och spela denna person och låta den berätta om sig själv, utan att nämna sitt namn. De övriga deltagarna får efter presentationen gissa vem man skulle föreställa.

LÄS TEXTEN MED LJUD OCH RÖRELSE (C:A 15 MIN)

Någon läser först en bibeltext högt, två gånger. Sedan läser alla den tyst för sig själva. Var och en väljer ut ett ord eller uttryck i texten och sätter en rörelse till det. En person läser därefter texten igen. När deltagarna hör ”sina” ord gör de rörelsen de valt. Så får texten liv och rörelse. Man kan också lägga till ett ljud på samma sätt.

Avsluta med ett gemensamt samtal om vad som hände med texten när den blev rörelser.

LIVSTYDANDE BIBELSTUDIUM (C:A 45-60 MINUTER, 1-3 NEDAN)

Syftet är att låta deltagarna tolka sina egna liv utifrån bibelns budskap. Metoden bygger på dialog: en dialog mellan deltagarna i gruppen och en dialog mellan människors erfarenheter och bibelns budskap.

Utgångspunkten för övningen är människors liv och först när man försöker förstå och tolka livet kommer bibeln in. Det är ett öppet bibelstudium eftersom varken temat eller bibeltexterna är bestämda på förhand.

Ledaren kan antingen delta på samma villkor som deltagarna eller inta rollen som handledare – starta processen och lotsa deltagarna genom arbetet och finnas till hands om gruppen har frågor eller fastnar i något moment.

Bildanalysen

Fäst svartvita bilder på blädderblocksark, en bild per ark. Dela in deltagarna i grupper och dela ut ett ark per grupp. (Grupperna skall inte ha samma bilder.) Bilderna ska vara generativ, det vill säga ge upphov till tankar och känslor.

Sedan görs en bildanalys efter följande schema. (Gå gärna igenom metoden tillsammans i gruppen innan ni börjar.)

1. Vad är det vi ser? Detaljgranska bilden. Försök räkna upp alla detaljer på bilden **utan att tolka eller lägga till värderingar**. Skriv upp alla saker på ett separat papper.
2. Vad tror du att du ser på bilden? Här kan man tolka bilden utifrån den erfarenhet som man har. Vilka är människorna? Var står husen? Från vilken tid är bilden?
3. Vilka känslor finns i bilden? Här ställer man frågor som: Vad finns utanför bilden? Vad har just hänt? Är det en glad eller sorgsen bild? Låt fantasin flöda.
4. Sammanfatta vad ni "sett" under punkt 1-3 och ge bilden ett namn, en bildkod. Namnet bör uttrycka en känsla. Det är viktigt att alla i gruppen är överens om namnet på bilden. Nu har bilden fått ett namn. Skriv namnet på blädderblocket.

Nästa steg är att var och en i gruppen under ca 3 minuter delar en erfarenhet från sitt liv utifrån känslan i bilden – bildkoden. Övriga deltagare ska inte avbryta berättelsen.

Nu har ordet fått liv, blivit kött och blod. Fortsätt att samtala om ordets positiva och negativa sidor.

Bibeltolkning

Först nu tar gruppen fram Bibeln och letar tillsammans efter bibelställen som uttrycker något om bildkoden och det deltagarna berättat för varandra. (Har man ovana bibelläsare i gruppen kan man i stället leta efter sånger och psalmer eller andra texter som uttrycker något om bildkoden.) Gruppen väljer ut en eller flera texter som de tycker stämmer in. Bibelorden skrivs upp på blädderblockspappret.

Andakt och delgivning

Sätt upp blädderblocksbladen med bilder och texter på väggen. Låt sedan deltagarna gå runt och tittar på varandras bilder en stund. Därefter samlas alla vid en bild i taget och någon läser bibeltexterna högt. Här låter man bilden och texten tala för sig själv utan kommentarer.

BERÄTTA BIBELBERÄTTELSE UR FLERA PERSPEKTIV

Syftet med den här övningen är att inspirera till läsning av och inlevelse i Bibelns berättelser och människorna det berättas om för att upptäcka att berättelserna kan beröra en själv och det egna livet.

Deltagarna läser igenom den valda texten (se förslag nedan) tyst för sig själva och väljer sedan ut en karaktär som de kan identifiera sig med. (Det kan vara någon som inte nämns men som finns i berättelsens periferi). Genom att fundera över berättelsen – Vad har hänt? Hur känner din karaktär? Hur har situationen uppkommit? Vad tänker du? – får deltagaren leva sig in i situationen. Man kan skriva ner några stödord om man vill, men det är inte nödvändigt.

Därefter samlas man åter deltagarna och var och en får återberätta historien ur respektive karaktärs perspektiv för de andra deltagarna.

Övningen avslutas med ett gemensamt samtal om de tankar berättelserna väckte, om den förändrades genom övningen, vilka känslor karaktärerna och skeendet väckte och om man kunde känna igen sig i berättelsen.

Exempel på bibeltexter

- Josef och Maria, Matt 1:18- kap 2, Luk kap 1-2
- Petrus och hans hustru, Luk 4:38-41, 5:1-11
- Samariska kvinnan och hennes grannfru, Joh 4:1-42

- Maria, Marta och Lasaros, Luk 10:38-42, Joh 11:1-44, Joh 12: 1-11
- Miriam och den egyptiska prinsessan, 2 Mos 2:1-10
- Jona och kaptenen på båten, Jona kap 1
- Josef och Ruben, 1 Mos kap 37
- David och Natan, 2 Sam 12

Övningar om ledarroll och ledarskap

GRUPPROCESSEN (ROLLSPEL UR SENSUSPEDAGOGEN)

I den här övningen får var och en av deltagarna tänka ut ett tillfälle då han eller hon har befunnit sig i en grupp - som deltagare eller ledare - och upplevt att arbetet fungerat dåligt eller att en konflikt uppstått. Deltagarna delas sedan in i grupper för att samtala om erfarenheterna. Genomför samtalet som ett rollspel. En av rollerna skall vara ledarens. Kursledaren iakttar och håller reda på tiden.

Avsluta med en gemensam reflektion om vilka känslor som väcktes och om vilka förhållningssätt som visade sig i rollspelen. Reflektera tillsammans över ledarens ansvar och vilka strategier man kan använda för att främja en god grupprocess i katekumenatet.

DELTAGAREN OCH RUMMET 1 (UR SENSUSPEDAGOGEN)

Läs följande citat högt i gruppen:

Under de år jag arbetade som lärare var jag ibland också ledare för olika studiecirkel. Som studielokal använde jag till en början mitt eget klassrum. På kvällarna kom de vuxna deltagarna. De satte sig i barnens bänkar. Jag lade mitt material på katedern, tog fram närvarolistan, skrev datum och prickade av och så drog jag igång.

Min egen uppfattning är att jag inte var särskilt traditionell som grundskollärare. Men hur det nu var så färgades jag omedvetet av miljön i klassrummet. Även om katedern stod i ett hörn och bänkarna inte var möblerade i skolsittning så hängde någon slags lärarkappa över mina axlar. Det kändes inte bekvämt. Kanske kändes det inte bekvämt för en del av deltagarna att slå sig ner i en skolbänk heller?

Fundera över och samtala om huruvida liknande situationer kan uppstå i katekumenatsgruppen. Vad innebär det att ledarlaget, inklusive medvandrare, ofta är på "hemmaplan" medan deltagarna är nya i en främmande miljö? Hur förstärker miljön våra roller som ledare respektive deltagare?

DELTAGARNA OCH RUMMET 2 (UR SENSUSPEDAGOGEN)

Var och en av gruppdeltagarna får beskriva rummet som man befinner sig i. Därefter får de byta plats med varandra och beskriva rummet igen. Ibland ser rummet ut på olika sätt beroende på ur vilket perspektiv man ser det. Samtala om hur detta kan ha betydelse i katekumenatet.

JAG SOM LEDARE (UR SENSUSPEDAGOGEN)

Deltagarna får reflektera enskilt utifrån följande frågor: Skulle jag vilja ha mig själv som ledare? Varför? Varför inte? Vilka är mina starka sidor som ledare? Vilka är mina svaga sidor? Hur kan jag använda mina svaga sidor på ett sätt som berikar mitt ledarskap? Varje deltagare får ett PostIt-block där de kan skriva upp de egenskaper de kommer på, en egenskap per lapp.

Därefter sätts lapparna upp och gruppen får gemensamt samtala om och reflektera över det som står

på lapparna. Kan en svag egenskap vara stark i en annan situation? Vad avgör om en egenskap är svag eller stark?

LEDAREGENSKAPER (UR SENSUSPEDAGOGEN)

Låt deltagarna tänka ut tre-fyra personer som är förebilder för deras ledarskap. Därefter delas de in i smågrupper där de får berätta för varandra varför de valt just dessa förebilder. Varje grupp får sedan gemensamt göra upp en lista över de fem viktigaste ledaregenskaperna. Skriv upp resultaten från grupperna på blädderblocksblad och sätt upp på väggen.

PEDAGOGISK PROMENAD (UR SENSUSPEDAGOGEN)

Denna övning kräver lite tid. Deltagarna skickas ut två och två på promenad – man samtalar bra när man går sida vid sida. Under promenaden ska de samtala om frågor som *Hur kan jag och vill jag utvecklas som katekumenatsledare? Vad är en bra katekumenatsledare?* etc. Vid återsamlingen kan man eventuellt redovisa samtalen i storgrupp om man känner för det och därefter ha ett samtal där man samlar upp de olika tankarna som kommit fram.

Bibelmeditation – Lectio Divina

Lectio Divina är en gammal form för att meditera över bibeltexter. Den kommer ursprungligen från klosterrörelsen i den tidiga kyrkan men finns nu i ett stort antal varianter. Den kan göras både i grupp och enskilt.

Den som leder gruppen har uppsikt över tiden och ger instruktionerna ett steg i taget (att ge all information från början skapar förvirring och distans). På så sätt kan deltagarna vara helt koncentrerade på meditationen. Beträffande de återkommande delningarna under övningen är det viktigt att berätta att dessa är frivilliga - man väljer själv om man vill tala eller vara tyst i rundorna.

Det är bra att ha en ikon, ett ljus eller liknande att kunna fästa blicken på under övningen. Rummet skall vara tyst och stilla.

1. Övningen inleds med en stunds tystnad då deltagarna får finna en bekväm sittställning och en lugn andning.
2. En bibeltext läses i lugnt tempo högt av någon i gruppen. Därefter följer ytterligare en kort stunds tystnad innan texten läses på nytt, denna gång långsamt. Innan denna andra läsning inbjuds deltagarna att lyssna om det finns ett ord eller en fras som berör särskilt, som säger något viktigt, på något sätt "sticker ut" eller som man fastnar för. Efter den andra genomläsningen följer en stunds tystnad då deltagarna får låta ordet eller strofen vara. Man kan upprepa ordet tyst för sig själv under en stunds tystnad. Ledaren bryter tystnaden genom att inbjuda till att dela ordet eller frasen utan vidare kommentarer.
3. Bibeltexten läses på nytt, gärna av någon annan person än vid den första läsningen. Innan läsningen ombeds deltagarna fundera över hur de berörs av ordet eller strofen de fastnade för i berättelsen, om det aktualiserar något i livet som det är just nu. Läsningen följs av en stunds tystnad, som bryts av ledaren med en inbjudan att kort, med en eller två meningar, berätta vad i det egna livet som berörs av ordet, strofen eller berättelsen.
4. Inför den fjärde genomläsningen inbjuds deltagarna att lyssna efter en inbjudan eller uppmaning som kan finnas i texten. Sedan läses texten ytterligare en gång, gärna av en tredje person. I den efterföljande tystnaden reflekterar man över om man kan finna ett sätt att leva efter den inbjudan eller maning man hört för den närmaste tiden (närmaste dagarna, närmaste veckan). Detta steg kan avslutas med att deltagarna kort, med en eller två meningar, berättar om det man hört och tar med sig tillbaka till livet och vardagen.

Det sista momentet i Lectio Divina är gemensam förbön, antingen högt eller tyst. Be för var och en att Gud ska hjälpa henne eller honom att nå det som hon eller han har hört och fått med sig som en uppmaning till sitt liv. Här kan det vara en hjälp att man låter ett tänt ljus gå runt i gruppen till den som för tillfället står i fokus för bönen.

Bibelmiddag

Ta reda på olika maträtter som tillagas i Bibeln, laga dem och ät en gemensam måltid, kanske med inbjudna gäster och anhöriga. Förslag på rätter är röd linssoppa, lamm, bittra örter, honung, oliver, osyrat bröd. Vad kan ha funnits att laga mat av i Palestina på Jesu tid? Gör gärna efterforskningar i Bibeln och på Internet och låt fantasin flöda.

ANDAKT OCH GUDSTJÄNST I LEDARUTBILDNINGARNA

Inledning

Följande material ger exempel på hur liturgierna kan gestaltas i prova-på-kursen där andakterna och gudstjänsterna spelar en viktig roll. Kursupplägget följer katekumenatets fyra faser och man firar anpassade varianter av katekumenatets liturgier för att ge inspiration och tips om hur de sedan kan utformas i den egna församlingen. Det är alltså viktigt att liturgierna utformas för och av deltagarna i kursen så att de får se hur man kan levandegöra liturgierna för och tillsammans med katekumenerna.

Prova-på-kursens liturgier kallas *välkomnande*, *kallelse/fördjupning*, *bekräftelse* och *sändning*. De förslag till ordningar som anges här är hämtade ur f d *Riksnätverket för vuxenkatekumenatets* (numera *Föreningen för katekumenatet*) material och förslag till katekumenatsliturgier. De finns inte publicerade men har använts i olika varianter vid Riksnätverkets nationella ledarutbildningar på Oskarshamns folkhögskola och på stiftsgården Stjärnholm. Formuleringarna som används i det här materialet är anpassade för den här kursen.

Böner, textval och övrigt material som valts ut här syftar dels till att belysa respektive liturgis karaktär och dels till att ge deltagarna inspiration och idéer i arbetet med liturgierna i sina hemförsamlingar. De är dock bara exempel och full frihet råder beträffande val av bibeltexter och utformandet av andakterna. Huvudsaken är att liturgierna blir ett välkomnande, en kallelse, en bekräftelse och en sändning av de faktiska kursdeltagarna i deras arbete med katekumenatet. Förslagen här kan vara ett stöd i detta, men den slutgiltiga utformningen görs tillsammans med deltagarna i varje kurs.

Vad beträffar de övriga ledarutbildningarna förväntas inte andakterna spegla katekumenatets liturgier och de beskrivs därför inte i detta material. Andakter i samtalsledarutbildningen, metodkurser och fördjupningskurser planeras och utformas i stället utifrån respektive kurs sammanhang och deltagares och ledares önskemål och förutsättningar. Böner och bibeltexter som används i katekumenatsliturgierna kan dock gärna läsas även i dessa kursandakter, även om sammanhanget är annorlunda. Tematiken, d.v.s. välkomnande, kallelse, bekräftelse och sändning är densamma som under ett katekumenatsår, men anpassas utifrån att de som firar gudstjänsterna är kursdeltagare (som arbetat längre eller kortare tid i kyrkan) samt en kursledning.

Välkommandet

Välkommandets andakt kan firas efter prova-på-kursens inledande information och presentation av kursledning och deltagare. Precis som under katekumenatets första fas har kursdeltagarna fått information om vad som förestår och getts möjlighet att berätta något om vilka de är och om sina förväntningar på kursen. Kursdeltagarna står i fokus och är de som välkomnas i andakten, även om utrymme ges för att välkomna även kursledning och eventuella andra medarbetare. Om dopet varit tema under introduktionen och presentationsövningarna kan man gärna knyta an till detta även i såväl välkommandet som de andra liturgierna.

VÄLKOMSTANDAKT, FÖRSLAG TILL ORDNING

- Psalm
- Presentation av kursen och deltagarna vilka också får säga något om sina förväntningar på kursen
- Inledning, fritt formulerad eller enligt nedan:

Vi ska nu välkomna varandra till den här kursen och be om Guds välsignelse över dagen/dessa dagar som vi skall vara tillsammans.

Kära vänner, ni har kommit hit med en önskan att få lära er mer om katekumenatet och möjligheterna med att möta vuxna människor som vill veta mer om kristen tro. Vill ni slå följe med varandra och med oss för att vi tillsammans ska lära oss mer om detta?

- Ja.

Vill vi som kursledning stödja deltagarna genom att dela med oss av det vi erfarit i vårt arbete med katekumenatet?

Ja.

- Symbolhandling, till exempel ljuständning, korstecknande eller handpåläggning
 - **Handpåläggning:**
Gud, led NN i ditt ljus under den här kursen/helgen. Sänd din heliga Ande att styrka honom/henne. Bevara NN i din nåd och kärlek, nu och alltid.
 - **Korstecknande:**
Tag emot korsets tecken +. Jesus Kristus säger: Jag kallar er inte längre tjänare, jag kallar er vänner. (Joh 15:15)
 - **Ljuständning:**
Jesus Kristus är världens ljus. Den som tror på honom skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus. (ur Svenska kyrkans ordning för dogudstjänst.)
- Bön/förbön:
Fader, vi kommer till dig med vår längtan att förstå dig allt mer, se dig allt tydligare och komma dig allt närmare.
Nu ber vi för varandra på den här kursen, för alla deltagarna, för kursledningen och för alla medarbetare som hjälper oss under dagen/helgen och som just har påbörjat vår vandring tillsammans.
Låt ditt ord leda oss på rätt väg. Låt ditt ljus visa oss din vägs riktning.
Låt din Son vandra med oss. Låt din heliga Ande ge oss medvind.
Välsigna oss alla så att vi aldrig tröttnas att söka din vilja med våra liv.
I Jesu Kristi namn.
Amen.
- Eventuell ytterligare förbön med sång, ljuständning etc.
- Vår Fader
- Välsignelsen
- Psalm

Förslag till bibeltexter: Luk 24:13-32(35), Apg 8:26-39, Jes 55:1-5, Jes 55:6-13

Kallelsen

Kallelsens andakt i ledarutbildningen kan handla om deltagarnas kallelse att arbeta med katekumenatet, i kyrkan och i de sammanhang de i övrigt befinner sig i. Om man arbetat med övningen *Min egen vandring* är det bra att i andakten fånga upp att deltagarna reflekterat över sina liv. I kallelsens andakt är deltagarna delaktiga vid text- och växelläsningar, vid symbolhandlingar mm.

KALLELSEANDAKT, FÖRSLAG TILL ORDNING

- Psalm
- Bibelläsning
- Inledningsord, exempelvis enligt nedan:
Vi har följts åt en tid och reflekterat över vårt liv och vårt arbete. Vi har delat tankar och

erfarenheter tillsammans. Vi är alla medarbetare i Kristi kyrka, var och en med gåvor och uppgifter. Någon gång har vi hört Guds kallelse och valt att säga ja till den. Det behöver vi då och då påminna oss om, i våra olika livsuppgifter. Denna andakt är en möjlighet för oss att säga ja till vår kallelse att leva i Kristi efterföljd, i våra liv, i vårt arbete och i vår vilja att arbeta med katekumenatet och att möta vuxna sökare.

- Bibelläsningar med omkväde, ex. psalm 671 "Visa mig, Herre, din väg", 767, 783:1

- Kallelseord, exempelvis:

Kära vänner. Kallelsen är ett uttryck för Guds inbjudan till lärjungaskap. I livet har ni vandrat med Gud vid er sida och han har fört er hit där ni är idag. Jesus Kristus är er vägvisare i er tro och era liv. Vill ni nu svara ja på Guds kallelse att fortsätta vara hans lärjungar?

Ja

- Symbolhandling, exempelvis korstecknande i par enligt följande:

Tag emot korsets tecken + på din panna.

det är Kristus som stärker dig med tecknet på sin kärlek.

Tag emot korsets tecken + på dina öron

så att du kan höra Guds röst.

Tag emot korsets tecken + på dina ögon

så att du kan skåda Guds härlighet.

Tag emot korsets + tecken på dina läppar

så att du kan svara när Gud talar i sitt ord

Ta emot korsets tecken + på dina skuldror

så att du kan bära Kristi skonsamma ok

Ta emot korsets tecken + på ditt hjärta

så att Kristus kan bo där genom tron. (Texten läses två gånger.)

Jesus säger: Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er, och jag har bestämt er till att gå ut i världen och bära frukt, frukt som består. (Joh 15:16)

- Förbön, fritt eller enligt följande:

*Barmhärtige, evige Gud, alltings skapare och livgivare,
du kallar alla människor från mörkret till ditt underbara ljus,
från vilsna vägar till din sanning, från död till liv.*

Vi ber dig:

Skänk din nåd till oss och välsigna oss.

Styrk oss genom din Ande.

Förnya oss genom ditt Ord.

Forma oss med din hand.

För oss till livets vatten och giv oss av välsignelsens bröd och bägare

så att vi tillsammans med allt ditt folk

kan vittna om din nåd och prisa dig för evigt

genom Jesus Kristus, vår vän och frälsare.

Amen

eller

*Gud, vår skapare, befriare och livgivare,
du kallar alla människor från mörker till ljus,
från lögn till sanning, från död till liv.*

Vi ber för oss själva och för våra kallelser som vi tagit emot från dig.

Välsigna oss på vår fortsatta vandring.

Låt din helige Ande röra oss,

leda oss och förnya oss

i våra liv och arbeten, i tjänst för ditt rike.

I Jesu namn.

Amen.

- Vår Fader
- Välsignelsen
- Psalm

Förslag på bibeltexter: Luk 24:13-32, Luk 5, Jes 43, Joh

Förslag till växelläsningar: Psalt 63:2, 9, Jes 43: 18-19, Joh 14:1,6

Bekräftelsen

Bekräftelsens gudstjänst i katekumenatet utgörs av dop, dopförnyelse eller konfirmation och den firas ofta i anslutning till påsken. I ledarutbildningens sammanhang kan andakten ta upp doptemat och påsktemat och låta deltagarna fundera över det egna dopet och sina erfarenheter av påsknattens och påskdagens teman *Från död till liv* och *Kristi uppståndelse*. Det handlar om att bekräfta det som på olika sätt aktualiserats hos deltagarna under kursen och i de tidigare andakterna.

Bekräftelsen kan firas med en kombination av symbolhandling och mässa för att genom nattvarden tydligt gestalta mötet med den uppståndne Kristus i nattvarden. Om man väljer att inte fira mässa kan doptemat istället betonas extra genom sång, förbön, symbolhandlingar och läsningar.

Liturgiskt kan gudstjänsten inledas i dämpad belysning eller i ett nedsläckt rum för att symbolisera trons och livets vandring genom mörker till ljus.

BEKRÄFTELSEGUDSTJÄNST, FÖRSLAG TILL ORDNING

- Psalm
- Inledningsord med ljuständning
Jesus Kristus är världens ljus, han är Alfa och Omega, den förste och den siste, alltings ursprung och mål. Hans är makten idag, och alltid och i evigheters evighet. Amen.
- Bibelläsningar med påsk-/doptema
- Beträktelse/predikan/meditation
- Psalm (vatten hålls upp i en skål eller en dopfunten)
- Bön vid dopfunten, fritt eller enligt nedan:
*Tack Gud för skapelsens porlande och renande vatten.
Tack för dopets gåva, livets källa, förnyelsens ständiga flöde.
Berör oss i denna stund med din Andes välsignande kraft,
så att vi blir förnyade och renade
genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen*
- **eller**
*Livets Gud, genom vattnet ger du världen liv.
Ur vattnet steg din värld i tidens morgon.
Du vattnar den jord som ger människorna liv och hälsa.
Vid vattenkällorna skänker du människorna ro och svalka.
Din Son, Jesus Kristus, steg ned i flodens vatten för att döpas
och genom honom ger du livets vatten åt var och en som ber.
Vi tackar dig för att du till dopets vatten har knutit detta löfte:
den som tror och blir döpt skall bli frälst.
Din heliga Ande var med vid skapelsens morgon.
Genom din Ande föder du oss på nytt i dopet.
Vi ber dig: förnya idag vår tro och vår kärlek
och låt oss stå upp till ett nytt liv med dig.
Dig, heliga Treenighet, tillhör äran i evigheters evighet.*

- *Amen.*
- Den apostoliska trosbekännelsen
Tror ni på Gud, er Skapare?
Vi tror på Gud, Fader Allsmäktig, himmelens och jordens skapare.
Tror ni på Jesus Kristus, er frälsare?
Vi tror ock på Jesus Kristus, hans enfödde Son...(—)...för att döma levande och döda.
Tror ni på den helige Ande, er livgivare?
Vi tror ock på den helige Ande...(—)...och ett evigt liv.
Detta är den tro som vi är döpta till. Vill ni med Guds hjälp leva i denna tro, och visa den i kärlek till Gud och era medmänniskor?
Ja.
- Doppåminnelse/symbolhandling (röra vid vattnet, korstecknande, vattenbestänkning, ljusständning eller dylikt)
- Sammanfattande bön/förbön, fritt eller enligt följande:
Jesus säger: Jag är världens ljus. Den som följer mig skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus.
Gud, genom dopet har du kallat oss till tjänst för ditt rike.
Hjälp oss att leva med öppna sinnen,
med tro i våra hjärtan,
med lovsång på våra läppar, med kärlek i våra tankar
och med omsorg i våra händer.
I Jesu Kristi namn.
Amen.
- Vår Fader
- Välsignelsen
- Psalm

Om mässa skall firas i bekräftelsens gudstjänst kan den inledas efter förbönen, med en sång eller psalm, därefter följer måltidens gudstjänst och avslutning enligt ordinarie ordning.

Förslag till bibeltexter: Evangeliebokens läsningar för påsknatten - *Från död till liv*, påskdagen - *Kristus är uppstånden* samt för första söndagen efter Trefaldighet, *Vårt dop*.

Sändningen

Den avslutande andakten, sändningen, syftar till att sätta punkt för kursen och vara startskottet för det fortsatta arbetet med katekumenatet i församlingarna. Avslutet är alltså inte definitivt. Arbetet fortsätter och andakten kan därmed länkas samman med det välkomnande som deltagarna på olika sätt kommer att arbeta vidare med på hemmaplan. Om deltagarna innan sändningen diskuterat hur de skall fortsätta med arbetet i församlingen kan detta vara det vittnesbörd och den nya kallelse och uppgift som deltagarna tillsammans får be om välsignelse över.

SÄNDNINGSSANDAKT, FÖRSLAG TILL ORDNING

- Psalm
- Inledande ord, exempelvis:
- *Kära vänner, vi har under denna kurs/några dagar fått dela tankar och erfarenheter om katekumenatet och vår vilja att i församlingen kunna ta emot vuxna som söker en kristen tro. Nu skall vi snart skiljas åt och fortsätta arbetet i våra församlingar.*
Vi är alla döpta till att följa Kristus,
att leva i tjänst och glädje i Gud,
att tacka honom för allt det goda han gjort

och fortsätter att göra i våra liv.

*Idag får vi be om Guds välsignelse över allt vi lärt tillsammans
och vårt fortsatta arbete.*

- Bibelläsning
- Församlingsteamens berättelser
- Symbolhandling med sändningsord (korstecknande med olja, korstecknande med dopvatten från bekräftelsen, deltagarna får sända varandra med konfirmationsgudstjänstens sändningsord)
- Sammanfattande bön och förbön, fritt formulerad eller exempelvis enligt följande:
*Gud, genom din Andes kraft har du förenat oss med din Son i hans kropp som är kyrkan.
Du har hört vår längtan och vilja att fortsätta arbetet med katekumenatet.
Vi ber om din nåd och kraft i vårt arbete.
Ge oss mod, uthållighet och uppfinningsrikedom.
Stärk oss i vår kallelse att tjäna dig och de människor vi möter.
Vi ber i vår uppståndne Frälsares namn.
Amen.*
- Vår Fader
- Välsignelsen
- Psalm

Förslag till bibelläsningar: Luk 24: 13-35, Ef 1:15/16-23, Matt 28:16-20, Apg 8: 26-39

LITTERATURLISTA

Om katekumenatet

Ball Peter, Grundy Malcolm Faith on the Way. A Practical Parish Guide to the Adult Catechumenate Mowbray London New York

Hansson Martina, Hammarström Nils Vägens gemenskap Ett metodmaterial för vuxenkatekumenatet Argument förlag

Lindow Elisabet Ditt ansikte söker jag. Katekumenat – vuxnas väg till tro. Arcus förlag

Rehnström Göran, Sverker Mats *Ett år med katekumenatet*. Linköpings stift

Vägar till tro, Piltz, Nordström, Eckerdal, Syster Veronica OP, Artos & Norma bokförlag 2010

Annan metodlitteratur

Amilon AnneLi, *Frälsarkransen Metodbok*, Verbum

Cronsioe Eva, Ericson Thomas Frälsarkransen – en väg till livsmod och tillit. En kurs i kristen tro och praktisk andlighet. Verbum förlag

Lönnebo, Martin Bibelns pärlor Möt berättelserna med Frälsarkransen Verbum

Puula Niemonen, Helena, Norberg Britt *Lilla tankeboken Jag bygger mitt livshus*. Strängnäs stift

Steg på vägen – en katekes för vår tid. Göteborgs stift Verbum

Wiklund, Kjell Lilla Jesusboken Om Guds kroppslighet i andlighetens tid. Strängnäs stift

Wiklund Kjell *Lilla ledarboken*. Svenska kyrkan Strängnäs stift

Religionspedagogik för vuxna

Larsson, Rune *Livets berättelser* Verbum

Larsson, Rune, *Samtal vid brunnar*, Arcus

Christian Education as Evangelism (ed. Norma Cook Everist), Fortress Press Minneapolis

För inspiration och samtal

Bibel 2000

Svenska kyrkans psalmbok

Aurelius Erik, *Evangelium för gudlösa*, Verbum

Berglund Christina, Svenska kyrkan – tro och tradition, Verbum

Engelhorn Ylva, *Språk för en vuxen tro*, Cordia

Hammar, K G, Tecken och verklighet Samtal om Gud Ecce Homo, Arcus

Jeanrond Werner, *Kärlekens teologi*, Verbum

Katekes. Den kristna läran för den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Oy Edita AB

Küchen Maria, Anteckningar efter en frontalkrock med Gud, Cordia

Lönnebo Martin, *Frälsarkransen*, Verbum

Lönnebo Martin, Sjödin Thomas, *Väder, vind och livets allvar*, Cordia

Modéus Fredrik, Längta efter liv – församlingsliv i Svenska kyrkan, Verbum

Modéus Martin, *Bönboken – tradition och liv*, Verbum
Modéus Martin, *Tradition och liv*, Verbum
Nouwen Henri, *Att söka en helhet*, Libris
Sahlin Margit, *Jesus – Guds hemlighet*, Verbum
Sandahl Dag, *Jesus – motspänstig medmänniska*, Verbum
Sandlund Elisabeth, *Drabbad av det oväntade*, Cordia
Skytte Göran, *Omvänd*, Libris
Stororden, red. Magnus Sundell, Cordia

Tillgänglighetsfrågor

Myndigheten för handikappolitisk samordning, www.handisam.se.

Du kan också få tips om hur du kan arbeta med tillgänglighetsfrågor genom att vända dig till Sensus studieförbund.